

M A G Y A R K U R I R

Bétsből, Pénteken, Május' 14-dikén 1819.

Frantzia Ország.

Itt majd minden újságlevelek csak perlekedésekből állanak, mellyek között legfontosabb a' Hertzeg *Wellington*' vádja *Marinet* és *Cantillon* ellen. Mindketten Párisi lakosok. *Cantillon* arany-miveslegény; 35 esztendő; *Marinet* 29 esztendő, semmi mesterséget nem üz. A' Legfőbb Prokurátor *Bellart* Febr. 23-dikán adta által őket 's a' per' Aktáit a' Halálrakereső ítélőszéknek. Mi módon keveredtek ezen emberek ebbe a' perbe, megítélhetni az itt következő környülálásokból: —

Oberster *Burgh* a' Hertzeg *Wellington*' Adjutánsa, 1818-ban Jan. 15-dikén *Cambrai* városában, hol akkor az *Anglus* sereg' hadi szállása volt, levelet vett Párisból valami *Ghirardi* nevű embertől, a' ki régebben ő nálla ekkor pedig *Don Los Riosnál*, a' Párisi Spanyol Követ testvérénél szolgált, melyben azt írta néki *Ghirardi*: Hogy Hertzeg *Wellington* ellen összeesküvést főznek, melly néki úgy esett tudtára, hogy valami esmeretlen ember hozzá menván, néki pénzt ígért, ha be-áll az összeesküttek' társágába. Ez az esmeretlen azonközben azolta úgy elrejtette magát, hogy néki sehol nyomába nem akadhatott a' Politzia. Oberster *Burgh* ezen esmeretlennek irását azonnal elküldötte Hertzeg *Wellington*hoz, ki ekkor *Sant Martin* nevű kastélyban *Cambraitól* hét óra távolságra tartózkodott, de a' ki ezen irással oly keveset gondolt, hogy az, azolta elveszván,

nintsen az Akták között. Jan. 30-dikán egy levelet írt *Lord Kinnaird* Brüsszelből Párisba az akkor ott tartózkodó Hertzeg *Wellington* Generálstábja' Kommandánsához *Murrayhoz*, melynek ez a' foglalatja: — „Jan. 30-dikán. Egy szökevény Frantzia, kit én csak tél-túl esmerem, hozzám jöven, azt mondotta, hogy három barátjai, ugymint: két *Irók*'s egy *Tiszt*, Frantzia Országba hazamenni szeretnének, kik ugyan egy *Prévotális* ítélőszék által megítéltettek, de egyéberánt semmi féle számkivetési *lais-tromban* nem találhatik a' nevek. Ezen *Tiszt* azt kérlette tőlem, hogy valyon Hertzeg *Wellington* nem szollana-e ő érettek a' Politziai Ministernél *Decazes* Urnál, ha ők bizonyos összeesküvést ki nyilatkoztatnának, melly a' Hertzegnek élete ellen van intéztetve? Én úgy feleltem, hogy a' Hertzeget nagyon bajos arra reá beszélni, hogy az efféle dolgoknak hitelt adjon, úgy itélvén, hogy az efféle árulási tselekedetekkel többire mind csak személlyes haszonkereset szokott összeköttetve lenni. Továbbá azt erősítette ezen ember, hogy ő a' dolgot, mellyet fel akar adni, valami fél zsoldra tétetett *Tiszt*től hallotta, kinek néhány hónapok előtt magának tétetett az a' jóvállás, hogy *Wellington*t ölje-meg. Ezen *tiszt* ugyan nem állott reá a' dologra, hanem egy más, a' ki most Párisban lakik, reá állott; a' plánom a' véle ellenkező részen lévőktől tsináltatott, 's néki magának különben sints semmi egyéb haszonra való tekintete ezen összeeskü-

vésnek elárulásával, hanem csak, hogy egy gyilkosságnak elejét vehesse, 's említett barátjainak szolgálhasson. Ő maga vissza se kívánkozik Frantzia Országba, minthogy elég gazdag és idegen Országban is élhet. — Ily kérdést tettem elejébe: Hogy mi módon gondolja, hogy feladását megmutathatja? — „Ha ő, ekképpen felelt az ember, Gróf Decazestől vagy pedig Hertzeg Wellingtontól egészen bátorságossá tétetődne a' Párisba való menetel és az onnét való visszajövetelre nézve, ő megígérné, hogy a' bűnöst 24 óra alatt a' Politziának bejelenti, vagy legalább annak nevét 's azon jeleket, mellyeknél fogva őtet magát is meg lehetne találni, a' barátjaitól kitanulni iparkodna. Ezen Feladások nékem olyanoknak lenni látszának, hogy azokat az Urnak haladék nélkül megírni elmulthatatlanul szükségesnek lenni tartottam, a' ki vagyok, etc. Lord Kinnaird.

Sir Murray ezen levélre Febr. 8-dikán felelt; 's feleletének foglalata a' volt: hogy a' Feladónak nevét kívánnya tudni. De a' kinek megnevezésére Lord Kinnairdnek kedve nem lévén, Febr. 15-dikán költ levelében azt írta Sir Murraynak, hogy jobb leszen az embert, a' helyett, hogy most a' nevét tudakozzák, majd Párisban kérdés alá vonni, 's e' végre melléje bizonyos kíséret rendelvén, vagy passust küldvén, neki a' Párisba való menetelt megengedni. Ezen levelet Febr. 16-dikán vette Murray Párisban: Lord Kinnaird pedig a' helyett, hogy Murraytól vagy választ vagy pedig ezen ember' számára passust várt volna, maga Febr. 18-dikán személyesen útnak indult velle Párisba — ezen ember pedig nem más, hanem az a' Marinet volt, kit akkor Párisba letartóztattak, 's most itélőszék' elejébe állítottak. Őtet a' mondott hónap' 25-dikén fogtak-el. A' társa, Cantillon, gyakran megfordult Brüsszelben Marinetnél;

még Febr. 13-dikán is látogatására indult volt Párisból, de ekkor nem volt szerentsés, minthogy passusa nem lévén, az Ország' határánál nem bocsátották által, ő 's Párisba vissza térvén, ott Martzius' 15-dikén őtet is elfogták. A' Marinet ellen ezen perben előforduló vádak úgy szollván három *Aktusokra*, vagy Felvonásokra osztattathatnak. *Első Aktus*: Az ő Brüsszelben való lakása egész addig, míg oda a' Hertzeg Wellingtonra való lövésnek híre megérkezett. *Második Aktus*: Az ő ettől fogva való magaviselete, addig, míg onnét útját Párisba vette. *Harmadik Aktus*: Az ő odavaló útozása, ott tartózkodása, 's magavédelmezése.

Ennek sokat próbált embernek kellett lenni. Ő egykor Lyoni és Dijoni Prokurator volt, 's úgy látszik, hogy a' Bonaparte 100 napi Országlása alatt, mint Auditor, a' Császári Státustanátsnál szolgált. Azután elfogattatván 's azzal vádoltatván, hogy ő is segítette a' Bonaparte' visszatérését, December' 13-dikán 1816-ban halálra ítéltetett, de ő attól magát szökés által megmentette, 's azután Helvetziában, Olaszországban, 's Belgiumban keringben, Brüsszelben valami Brice nevű, testörző seregbéli Ex-Obersterrel, ki hasonlóképpen a' 100 napi szolgálatvállolásért, Nancy városában mint *Contumax*, halálra ítéltetett vala, megismerkedett. Járatos volt ugyan ott Brüsszelben valami Guyet és Lemair nevű, egygyütt lakó aszszonyokhoz is, kiknek férjeik lázzasztó irásoknak kiadásáért kéntelenítették oda hagyni Frantzia Országot, 's végre Belgiumot is, 's a' kikeről ma se' tudatik, hova lettek. A' nevezett aszszonyoknál titkos Frantzia öszszegyülekezések szoktak volt tartatni, a' hol egyebek között megjelentek: *Lancy* vagy *Fabre* nevű Ex-vámszedő, *Desprez* Ex-Oberstlajtnánt, *Petit* Ex-kvartélymester, 's többek, 's némely aszszony-

ságok, kik között nevezetesebbek egy *Arnautné* nevé's ennek testvére a' *Sant Jean d' Angely* felesége. *Marinet* egész napokat ezen házban töltött; itt esmerkedett-meg *Kinnaird* nevű Skotziai Lordal is. Ezen Lordot a' Brüsszeli levelek úgy írják-le, mint a' ki a' mostani Frantzia Országlásnak és Hertzeg Wellingtonnak is nagy ellensége volna, de a' ki más felől nagyon el lévén adósodva, efféle al-utakon-módokon próbálgatja most itt majd amott kísérteni a' jó szerentsét, a' melly tekintetben nagyon illik hozzá *Marinet*. — A' melly elővizsgálásokat utánna, elfogattatásától fogva a' Legfőbb Prokurátor tett, mind azt mutatják, hogy *Marinet* nem tsak hogy minden szövevényekeit jól tudja ezen özszeesküvésnek, sőt hogy sokkal többet tud belőlle, mint a' mennyit tudni mutat, hanem, hogy maga is nagyon részes benne. *Marinet* ellen azt is felhozzák bizonyító környülállásul, hogy egyszer egy kávéházban XVIII-dik Lajos ellen 's Wellington Hertzeg ellen igen rút káromlósavakra fakadván, felkiáltott volna, hogy hát tsakugyan nem találtatik-e egy arra alkalmas Frantzia, hogy, 's a' többi. Hanem ezen szókat egyenesen tagadja *Marinet*. Hogy kikelt a' Frantzia Országlószék ellen *Bonnald* nevű embernek jelenlétében, megvallja, de azt hozza-fel mentségül, hogy ő ezt tsak azért tselekedte, hogy *Bonnaldot* boszszant-sa, kit ő az Országlószék' spionjának lenni tartott. — *Brüsszelben* *Cantillon* szolgának állott volt, az Oberster *Brice* eltávozása után, *Marinethez*, de ekkor is nagy barátságban látszottak élni egymással. Egyszer úgy nyilatkoztatta-ki magát *Marinet*, hogy néki *Cantillon* sokba kerül ugyan mint szolga, de egyéb fontos hasznát is akarja néki venni, valami nevezetes követségbe akarja küldeni. Résöbbre arra magyarázta *Marinet* ezen követséget, hogy ő *Cantillont* *Lotharingiába* akar-

ta küldeni, hogy ott parasztokat verbuáljon, kiket *Brice* és *Marinet* Amérikába akartak vinni. Hanem ebben ellent mondott az előkikérdeztetéskor *Cantillon* *Marinetnek*, azt erőssítvén, hogy ő soha hírit se hallotta ezen paraszt-verbuálásnak. —

Lamy nevű gyakran hányta szemire *Marinetnek*, hogy miért barátkozik Lord *Kinnairdel*, kitől ilyen feleletet vett 1817-ben Dec. vége felé: — „Le-gyetek tsendességben; nekem ezen Lord valami plánumról tett nyilatkoztatást. „melly ötöt régen foglalatoskodtatja, 's „a' melyről ti is nem soká hallani fogtok; de nem fog ő engem' kétségbe ejteni.“ — Ezen nyilatkoztatást *Lamy* Párisban az előkikérdeztetéskor tette: de *Marinet* tagadja, hogy *Lamynek* valami efféle választ adott volna. — Azt is mondotta *Lamy* az előkikérdeztetéskor, hogy néki *Marinet* azt erőssítette, hogy Lord *Kinnaird* oly nagy ellensége volna Lord *Wellingtonnak*, hogy ő ezt nagy büntetésre méltónak nevezi. — Ide a' vádak' *Első Aktusához* tartozik még az a' környülállás, hogy *Marinet* 1000 Frankal lévén *Brice* nek adóssa, ez ötöt *Desprez* által Febr. elején a' megfizetésre emlékeztette, a' melly megintetésre *Marinet* akképpen felelt: Hogy *Brice* Ur tsendességben lehet, mert a' pénzt 8 — 10 napok alatt meg fogja kapni. —

A' *Második Aktus* nagyon rövid, tsak három napi, u. m. Februárius 15-dikétől fogva 18-dikáig előfordult dolgokat foglal magában; minthogy 15-dikben érkezett-meg a' Hertzeg *Wellingtonra* lett lövés' híre *Brüsszelbe*: *Marinet* pedig és Lord *Kinnaird* 18-dikban indultak útnak *Brüsszelből* Páris felé. Az ezen Aktusbéli legnevezetesebb Vádolási-felhozások ezek: — „Külömbkülömb bizonyságoknak, kik az előkikérdeztetésben ezen gyilkos megtámadtatásért kérdőre vonatattak, feladásaik között a' nevezetesebbek

közzé tartozik bizonyos *Dennier* nevűnek vallástétele, a' ki azt erőssíti, hogy *Guyet* aszszonyságtól ilyen beszédet hallott Brüsszelben; „A' *Marinet*' Párisba való utozásában semmi titok nintsen; „a' személy, kit ő fel akar adni, hogy „*Hertzeg Wellington* ra lőtt volna, „nem más hanem *Cantillon*. Sokszor „mondta azt *Marinet*, hogy *Cantillon* „az, a' kit most bizonyos célra mint „eszközt használnak, de majd idővel sem- „mivé tesznek.“ — *Bricéról* azt erős- sítik, hogy ő ekképpen szollott volna: „*Cantillon* nem sokáig foroghat vesze- „delemben, ő ki fog kapaszkodni abból „az örvényből, melybe őtet *Marinet* akar- „ta taszítani: *Marinet* ellenben oly ver- „met ásott másnak, melybe maga fog „belé esni“ — Mint mondják *Brice* is így ítelt, midőn *Dennier* és *Desprez* előtt ily nyilatkoztatást tett: „Nagyon bánom, „hogy néhány leveleket 's a' többek közt „egygyet elégettem, azt tudniillik, melyben „*Brice* arról tett nékem jelentést, hogy „nálla valami ember tartózkodik, a' kina- „ponként nem kíván többet 20 Sols „(krajtzár) fizetésnél, pedig a' ki által „meg lehetne menekedni a' mai időbéli „*Czerny-Georgestól*. —

Páris felé való útra indulások előtt 1400 Frankot adott *Lord Kinnaird* *Marinet*nek, mellyel ez Febr. 17-dikén még egy utat tévén Antverpiába, innét még ezen napon visszaérkezett Brüsszelbe, 's itt mind addig a' vár mellett várokozott, míg 18-dikban *Kinnaird*al egygyütt Páris felé útnak indultak, a' hova 20-dikban érkeztek-meg, de a' hova nem mentek egygyütt be, mivelhogy *Marinet* a' *Lineánál* leszállván, más utat vett, *Lord Kinnaird* pedig a' *Hertzeg Wellington* szállására egyenesen behajtatott, elválásokkor úgy egygyezvén-meg, hogy *Marinet* az *Elyseumi* mezőn bizonyos helyen várokozzék, míg *Kinnaird* őtet ott felkeresi. —

Harmadik Aktus. — *L. Kinnaird* ily nyilatkoztatást tett volt még eleintén az elő-kikérdeztetéskor: — *Marinet* azért akarja a' maga feladásait ezen gyilkosságról Párisban tenni, hogy azon Országban (Belgiumban) a' hol menedék helyet talált, ne tartsák árulónak. Azt is ohajtaná *Marinet*, hogy a' vizsgálódás minden lehetséges titkossággal folytattassék, azért, hogy a' gyilkosnak fülébe ne mennyen. Ezen titkolódást maga *Marinet*, Febr. 24-dikén, mikor már maga is elő állott volt, még jobban sürgette, mellyel nyilván kimutatta, hogy a' dolgot szántszándékkal homályosítani akarja, azért, hogy észre ne vegyék, hogy ő is részes benne. (A' többikövetkezik.)

* * *

Marinet egy levelet irván a' tömlöztől némelly újságírókhoz a' közönség' elejébe való botsátás végett, protestál az ellen, hogy az ellene elintéződött Akták ily hamar kihirdettettek, és azt arra való czélzásnak lenni mondja, hogy a' közönség előre felindittódjék ellene.

* * *

Egy más nevezetes per a' *Bibliothèque Historique* és a' *Liberal* íróji ellen indított, azért, hogy a' *Frantzia* zsoldon lévő *Helvétus Regimentekről* nagyon motskosan irtak.

* * *

April. 30-dikán Párisban minden újságírók a' *Belső Minister*hez hivattatván, szóval tudokra adatott, hogy Május' 1-ső napjától logva az *Ujságok* semmi *Censúra* alatt nem lesznek: hanem egyéb eránt addig, míg azon törjényjovallások, mellyek most a' *Követek'* kamarája előtt vitatás alatt vagynak, törvényi erőt kaphatnának, a' régibb törvények fognak ismét fenn állani.

A' *Monitör* így ír ezen dolgról: — „Az 1817-ben Dec. 30-dikán költ törvény szerént semmi újságlevélnek nem

vala szabad megjeleni a' Király' engedelmével nélkül. Ezen engedelem bizonyos megszorítások alatt adatott, mellyek közzé tartozott egyebek között: Hogy az, a' ki újságot akar írni, újságleveleit Censúra alá adja. Ezen rendelés lassanként megkönnyebbitetett 's módosított, sőt némely újságlevelek az utóbbi időkben egészen felszabadították a' Censúra alól. Most pedig már mindenekre kiterjesztetett ez a' szabadság; melyre nézve az újságoknak Kiadójik-mától (Május' 1-ső napjától) fogvást minden czikkelyekért, mellyeket kiadnak, magok tartoznak számolni. Egy Ujságíró azt kérde ezen alkalmatossággal: mitsoda kezességet fog nekünk ez a' Censúra alól való feloldoztatás szerezni? Ezen kérdésre könnyű leszen megfelelni; ez, azt az egy kezességet adhatja az Ujságíróknak, mellyet magok tsak kívánhattak, tudniillik azt: Hogy ezen-túl tsak törvényes úton lehet megkeresni őket. Az 1817-dik esztendőbéli törvény azonban tsakugyan megtartja ennyi erejét, hogy addig, míg az a' törvény, melly most van a' Követek' kamarája előtt, ki nem adatik, a' Király engedelmével nélkül semmi újabb újságnak nem lehet felállani."

Hertzeg Talleyrand ily értelmű jóvallást akart a' Pairkamara' utóbbi ülésibe beadni: „Kérni kell a' Királyt, hogy általjában minden számkivettett Frantziákra nézve valamint azokra, kik az 1815-ben Jul. 23-dikán költ K. Rendelésnek, úgy azokra nézve, kik az 1816-ban költ Törvénynek ereje szerint a' XVI-dik Lajos' megölettetésére való voksolásért, számkivettettek, terjesztessen most egy oly törvényjóvallást a' Kamarák' elejébe, a' melynek ereje szerint, hazájokba mind ezek visszatérhessenek.“ — Ezen javallásból azt hozzák-ki a' Párisi írók, hogy azon hírnek, melly szerint a' Hertzeg Talleyrand és az egygyik Minister között eddig fennforgott egyenet-

lenség már elhárítottodott volna, minfsem semmi fundamentuma; minthogy bizonyos az, hogy a' Ministerek, 's kiváltképpen ez a' meszszelató Minister, a' számkivettettek nézve semmi olyan eszközzel élni nem akarnak, melly őket közönségesen illesse, mint ez a' Hertzeg Talleyrand jóvallása illetné. A' Ministerek mind ez ideig azt a' módot tartották ezen számkivettettek nézve, 's e' mellől még most is el nem akarnak állani, hogy egygyik számkivetett Frantziának se' lehessen reménleni a' hazájába való botsáttatást, ha tsak azért különös és formasierént való kérő levél által nem folyamodik az Országlószékhez. Hertzeg Talleyrand tehát oda láttatik célozni azon jóvallása által, hogy a' számkivettettek mind vissza hivattatassanak: Hogy a' Ministereket megfosztassa ezen befolyástól. Azon azonban, hogy a' Ministerek idővel és lassanként a' számkivettettek mind vissza fogják hivatni, senki nem kételkedik. Hirlelik, hogy a' Frantzia Marschallok közönséges megegygyezéssel a' Királyhoz folyamodtak volna a' Marschal Soult visszahivattatásáért 's minden rangjaiba lejendő visszatétetődésiért: de e' nem bizonyos.

B e l g i u m.

Brüsszelben lefolyt az Esküttek' ítélőszéke előtt az azon emberek ellen indított per, kik azzal vádoltattak, hogy Sándor Császár ellen özszeesküvést főztek. Piger és Dieriks esztendejig, Pouillot és Berth háromig, 's Buchoz hat esztendeig tartó fogságra, 's a' perlekedési egész költségnek megfizetésére, Buchoz pedig még különösen a' pellengéren két óráig való állásra 's megbélyegeztetésre, ítéltettek.

É s z a k i A m é r i k a.

Ezen szabad Ország a' maga Angliával és Spanyol Országgal való utóbbi

Kötései által oly nagyra kiterjesztette (a' Londoni Kurirnak minden ellenző tanátlásai mellett is) a' maga határait, hogy az a' föld, mellyet a' két tengerek között bír 2,246,155 Anglus négyszeg mértföldeket foglal. Ha az a' föld, mellyet ő már most bír, egészszen oly népes volna, mint az ő Connecticut nevű egygyik Státusa az 1810-béli felszámlálás szerént volt, úgy 135,417,300 — ha pedig oly népes volna, mint Olasz Ország most, úgy 501,044,010-re telne lakosainak száma.

Nagy Britannia.

Gibraltárban három rendbéli, nagyon mérges duellálások történtek az ott őrizeten lévő 64-dik Anglus Regimentnek 's egy Erie nevű Amerikai kis hajónak tisztjei között, melyre egy onét már az előtt elevezett Amerikai hajónak Kassatartója 's a' nevezett Anglus Regimentnek egy Hadnagya között előfordult veszekedés szolgáltatott alkalmatosságot. Néhány tisztekről erőssítik, hogy elestek: a' több részeseket a' Kommandáns fogságra tétette.

Mirsa Abul Hassan Chan, a' Persa Nagy Követ, Aprilis' 25-dikén megérkezett és kiszállott az Anglus partra Doverhez, a' hova, hogy őtet 's a' velle lévő Cirkassiai szép leányt láthassa, végzetlen nép gyülekezett vala őssze: de megsalatott reménségében, minthogy a' leány' fejét egy nagy kalap 's egy nagy selyem kendő (Schal) egész az orráig eltakarták, 's a' Nagy Követ Urnak se' jutott eszibe, hogy megparantsolta volna, hogy takarja ki az egész ábrázatját.

Londonba két Török ifjak érkeztek meg, egy Három lófarkas Bascha' gyermekei, kik a' Cambridgei Universitásban fognak tanulni. Harmintzra telik a' vellek lévő emberek, tselédek, Udvari Tisztek, 's egyebek' száma. Az Udvarimesterjek egy régi Frantzia Marquisból lett *Renegat*, ki még most is hordozza

a' Lajos' keresztjét. Szállást 10,000 forinton fogadtak számokra.

A' Londoni újságok annyira kikeltek a' Floridáknak az Egygyesült Státusokhoz lett tsatoltatásáért, hogy egyenesen kimondják Ministereiknek, hogy gondatlanok, meg nem gondolván, hogy az Északi Amerikai partoknak egész Vera-Kruzsig nintsen oly kikötőhelye, mint a' Pensacola, melly minden féle hadi hajóknak ily alkalmas volna. Innét ők az első hadakozásban elfoglalják Cubát és Jamaikát.

Német Ország.

A' Kasseli újság jelenti, hogy a' Választó Fejedelem ő Királyi Hertzegsége azt a' Bádeni Nagy Hertzegsbéli Lingg nevű Generálist, kire Napoleon 1807-ben azt bizta volt, hogy Hersfeld városát prédáltassa és égettesse-fel, és ő ezen parantsolatnak telyesítésében nagy ditséretet érdemlő böltsességet, kedvezést, és önn' haszonra való nemnézést bizonyított, a' maga Házi Rendjének, az Arany Oroszlány Rendnek nagy keresztjével tisztelte-meg.

A' Rénus mejjéki tudósítások szerént, ott néhány helyeken elfogdostak, a' Kotzebue! meggyilkoltatásának következtésénél fogva némelly ifjú embereket. Történt pedig, hogy egygyet közzülök az attya a' maga kezességére a' fogságból kivén, a' fiú nem soká azután úgy eltűnt, hogy hírit se' hallják.

Koblenczi Professor Görres a' Frankofurtumban Font név alatt kijövő tudós levelekben egy cikkelyt adott ki a' Kotzebue meggyilkoltatásáról ily feyülirással: Kotzebue, és mi (nem ki) gyilkolta-meg őtet.

Azok az újságok, mellyekben az erőssített, hogy Sand meghalt és titkon eltemettetett volna, azt is erőssítik, hogy halála előtt önn' kívánságára Urvatsorával élén a' mellette álló Biráknak utoljára még egyszer kinyilatkoztatta, hogy néki semmi részesei nintsenek.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A Kunságról ekképpen irnak: —

N. Sz. Kun-Szent-Miklós Városának liberalis Elöljárói, 's ezek által az egész Szabad Város' jó szívű Lakosai, megesmervén a' mi egygyik betses Hazánkfiának *T. Kizszántói Pethe Ferentz* Táblabíró Urnak sok és fontos érdemeit, mellyeket annyi esztendőök ólta Nemzetünkötől még most is szereget és szaporít, ezt a' nagy érdemű Hazafit nem tsak arra betsülték, hogy a' Kunok' említett szabad Várossában lakos lehessen, melyre a' mostani környülállásaiban szüksége vagon; hanem önkéntvaló szives akaratok szerént, a' N. Sz. Kun Hadnak, Megváltott (Redemtus) Tagjává is tették, taksa-fizetés nélkül. — Éljen a' jó célra törekedő Szabad Kun Nemzet!

* *

Pestről Május' 8-dikán: —

A' Fejérvári Theátrális Társaság tegnap ismét szép Játékot adott, ugy mint Octávia Szomorú Játékot, mellyben a' játszó személyek, kik Octáviát, Cleopát-rát, Antoniust, és Octaviust játszották, olly jeleit adták a' Theátrumi mesterség ismérétenek, és gyakorlásának, melly az egész Néző-házat kedves megelegetéssel töltötte-el. Szembe tűnő volt a' Theátrumi öltözeteknek díszessége és drága-

sága, mellyet a' Fejérvári Nemesség nagy költségbéli áldozattal készítettett, 's megmutatta, mi sokat tehetne az egygyesített erő a' Nemzet díszére, ha egy Nemes Vármegyének Nagy lelku Tagjai illy fényes készülettel állithatták ki az általok ápolgatott Társaságot. A' Theátrumi Czedula szerént, a' tudva lévő időig ez után is hetfön, és pénteken lesznek Magyar Játékok. A' theátrum dugva volt nézőkkel.

* *

Úgy értettük, hogy Erdélyben Kolosvárott is ismét hozzá fogtak a' Magyar nyelven való jádzáshoz, melly végre az eddig Márosvásárhellyen jádzott érdemes társaság hivattatott oda.

B é t s.

Nápolyból rendkívül való alkalmatosságon érkezett tudósítások szerént, mellyek onnét Május' 3-dikán indultak, Császár és Császárné ő Felségek 's *Carolina* ő Cs. Fő Hertzegaszszonysága, Nápolyban, a' hova April. 28-dikán érkeztek-meg, a' Cs. Felséges Familiának minden ott lévő tagjaival egyetemben, kivánt jó egészségben voltak.

Mihály Orosz Nagyherczeg tegnap előtt (12-dikben) estvéli 10 óra tájban Olasz' Országból Bétsbe egészségesen megérkezett 's a' Császári Burgba szállott-be.

T u d o m á n y o s J e l e n t é s.

Bétsben Pichler Antal könyvárosboltjában (Plankengasse Nro. 1125) találtatik a' következő tzimű új könyv:

Unterhaltungen aus der Naturgeschichte, von Gottlieb Tobias Wilhelm, Pfarrer bey den Baarfüssern in Augsburg, der Gesellschaft naturforschender Freunde zu Berlin, der Hallischen naturforschenden und der vaterländischen Gesellschaft der Aerzte und Naturforscher Mitglied.

Ezen jeles munkának nagy hasznát minden értelmes Szülék, Nevelők, Természetbaráti, és mesterségmív körül forgolódók megesmerték, melynek következése az, hogy ugyan ez minden Bávária Királyi Oskolákba kézi-könyvül bévétetett. Különös jelességi a' többek közt: a' világos 's könnyen érthetőség; helyes leírások;

minden mesézések eltávoztatása ; a' tárgyaknak, jól talált kellemetes festések 's gyönyörködtető előadások által érezhetővé tételek ; a' Theoriának 's Praxisnak öszszeköttetése ; a' Blumenbach által megjobbitott Linné Systemája szerént tzélerányos felosztása, és a' Természet finomabb gazdálkodásának bájoló kifejtése, melly lelkünket mintegy fogva ragadja Alkatójának buzgó imáuására. Nem tsak a' száraz nevekkel foglalatoskodtat ez bennünket, hanem bévezet a' Természet legtitkosabb szentségébe, midőn annak tárgyai' tulajdonságit, erejit, foganatjait, származásait 's változásait kellemetesen ábrázolja 's az által az Isten szép örök tsuda munkái' használásának, hasznainak, mívelésének, 's fontosságának esméretére juttat. Kipótolja a' természethistóriai gyűjtemények helyét, egy szóval olly Egész, melly értelmet 's szívet világosít, és a' felsőbb emberi pallérozódást előmozdítja.

Kijöttek ekkoráig:

Szoptatós - Állatok	I Darab	36 Tsomóban	70 festett rézmetszéssel,						
		18 xr. jával	—	—	—	—	—	10 fl.	48 xr.
	II Darab	41 Tsom.	80 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	12 —	18 —
Kétéltűek	21 Tsomóban	40 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	—	6 —	18 —
Madarak	I Dar.	23 Tsomó	44 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	6 —	54 —
	II Dar.	24 Ts.	46 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	7 —	12 —
Bogarak	I Dar.	25 Ts.	46 fest. és 1 fekete rézmetsz.	—	—	—	—	7 —	30 —
	II Dar.	27 Ts.	52 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	8 —	6 —
	III Dar.	27 Ts.	52 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	8 —	6 —
Halak	I Dar.	23 Ts.	44 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	6 —	54 —
	II Dar.	27 Ts.	52 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	8 —	6 —
Férgék	I Dar.	26 Ts.	50 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	7 —	48 —
	II Dar.	29 Ts.	56 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	8 —	42 —
Emberek	I Dar.	32 Ts.	62 fest. rézmetsz. 's a' Szerző képével	—	—	—	—	9 —	54 —
	II Dar.	32 Ts.	62 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	9 —	36 —
	III Dar.	37 Ts.	72 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	11 —	6 —
Növények	I Dar.	32 Ts.	56 fest. és két fekete rézmetsz.	—	—	—	—	9 —	36 —
	II Dar.	34 Ts.	66 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	10 —	12 —
	III Dar.	39 Ts.	68 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	11 —	42 —
	IV Dar.	37 Ts.	62 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	11 —	6 —
	V Dar.	39 Ts.	68 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	11 —	42 —
	VI Dar.	38 Ts.	62 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	11 —	24 —
	VII Dar.	29 Ts.	52 fest. rézmetsz.	—	—	—	—	8 —	42 —
								Öszveséggel	203 — 42 —

(Hetenként folytatódik)

A' VIII-dik Darab, a' Növények Országából az Orvos tudomány rövid Históriaja után, az orvosló erejű plántákat fogja elő adni. Ez után következnek a' tsupa ékességre szolgáló Pomplánták. A' Növények Országa után az Ásványok Országa fog kijönni.

A' már kijött XXII Darabokban 22 metszett tímleveleken és egy Oktató - Laitromon kívül 1300 gondosan színelt rézmetszések vagynak, mellyeken 6500 számot felyül haladó természet-tárgyak ábrázoltatnak, 750 árkus magyarázattal.

A' kik ezen Természethistoriát kívánják megszerezni, vehetik azt öszveséggel, Darab és Tsomó számra.